

Asia C-352/21

Ennakkoratkaisupyyntö

Jättämispäivä:

28.5.2021

Ennakkoratkaisupyyntön esittänyt tuomioistuin:

Østre Landsret (Tanska)

Ennakkoratkaisupyyntön esittämistä koskevan päätöksen tekemispäivä:

27.4.2021

Valittajat:

A1

A2

Vastapuoli:

I

**ØSTRE LANDSRET
PÖYTÄKIRJA**

27.4.2021 [– –]

A1

ja

A2

[– –]

vastaan

I

[– –]

Østre Landsret on Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 267 artiklan 2 kohdan perusteella ja osapuolten kanssa neuvoteltuaan päättänyt pyytää unionin tuomioistuimelta ennakkoratkaisua tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta siviili- ja kauppaoikeuden alalla 12. joulukuuta 2012 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1215/2012 (jäljempänä Bryssel I -asetus) 15 artiklan 5 kohdan ja 16 artiklan 5 kohdan merkityksestä ja tulkinnasta.

Østre Landsretin käsiteltävänä olevassa asiassa on kyse siitä, voidaanko vakuutuksenottajaan soveltaa velvoittavasti vakuutus sopimukseen sisältyvää, oikeuspaikkaa koskevaa ehtoa, jonka mukaan asiat on käsiteltävä vakuutusyhtiön kotipaikan perusteella toimivaltaisessa tuomioistuimessa Alankomaissa. Asian yhteydessä esiintyy epäselvyyttä Bryssel I -asetuksen 16 artiklan 1 kohdan a alakohdan ja 5 kohdan soveltamisalasta verrattuna siihen, mitä vakuutus- ja jälleenvakuutustoiminnan aloittamisesta ja harjoittamisesta 25.11.2009 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2009/138/EY (jäljempänä Solvenssi II -direktiivi) liitteessä I olevassa A osassa todetaan suurista riskeistä vahinkovakuutusluokan 6 yhteydessä. On epäselvää, onko Bryssel I -asetuksen 16 artiklan 5 kohtaa tulkittava niin, että muussa kuin ammattimaisessa käytössä olevien huvialusten vakuutukset kuuluvat sen soveltamisalaan sillä vaikutuksella, että vakuutusyhtiö ja vakuutuksenottaja, joka on kuluttaja, voivat ennen riidan syntyä tehdä oikeudellisesti pätevän sopimuksen oikeuspaikasta.

A. Käsiteltävänä olevan asian tosiseikat

1. Valittajat A1 ja A2, joiden kotipaikka on Tanska, ostivat 15.10.2013 Nautor Swan 48 -merkkisen käytetyn purjeveneen Alankomaiden Ijmudenissa toimivalta kauppiaalta tutustuttuaan siihen etukäteen. Osapuolet tekivät 15.10.2013 ostosopimuksen, *Contract of purchase/sale*, jonka mukaan kauppahinta oli 315 000 euroa ja luovutuspäivämäärä 1.11.2013.
2. Valittajat tekivät niin ikään 1.11.2013 lukien aluksen vakuutusta ja vastuuvakuutusta koskevan sopimuksen käsiteltävässä asiassa vastapuolena olevan vakuutusyhtiön, I:n, kanssa, jonka pääkonttori sijaitsee Alankomaissa.
3. Valittajat ilmoittivat vakuutusyhtiön *Application form yacht insurance* -lomakkeessa purjeveneen kotisatamaksi Helsingørin Nordhavnin sataman Tanskassa ja vastasivat kohdan 13 kysymyksiin seuraavasti:
 - ”a. Will the vessel only be used privately and for recreation? – x yes
 - b. Will the vessel be let out or chartered? – x no”
4. Valittajien vakuutusyhtiöltä saamassa vakuutuskirjassa viitattiin PLV 2010 -nimisiin vakuutusehtoihin. Vakuutusehtojen kohtien 1.7.5 ja 1.7.6 sanamuoto on seuraava:

”Complaints

1.7.5 Any complaints and disputes that relate to the intermediary services, realization and performance of the agreement may first be submitted to the Complaints Coordinator of I BV. If the policyholder is not satisfied with the latter’s point of view he may apply to »Klachteninstituut Financiële Dienstverlening« (Complaints Institute Financial Services) PO Box 93257, 2509AG THE HAUGE, www.klfid.nl.

Competent court

1.7.6 If the policyholder does not want to use the possibilities mentioned in 1.7.5 or if he still does not regard the handling of his complaint as adequate, he may submit the dispute to a competent court in the Netherlands.”

5. Valittajat jättivät purjeveneen talvehtimaan Alankomaiden Ijmudeniin ja purjehtivat sillä Tanskaan keväällä 2014.
6. Vuonna 2018 valittajat purjehtivat Suomeen, jossa he annettujen tietojen mukaan saivat pohjakosketuksen 26.5.2018. Kun purjevene keväällä 2019 nostettiin vedestä sen valmistelemiseksi tulevaa kautta varten, valittajat havaitsivat sen kölissä ja rungossa vaurioita. Valittajat ilmoittivat pohjakosketuksesta 14.5.2019 vakuutusyhtiölle, joka vahinkoarvioijan tekemän tarkastuksen jälkeen kieltäytyi korvaamasta ilmoitettuja vahinkoja niiden luonteen vuoksi.
7. Tämän jälkeen valittajat nostivat vakuutusyhtiötä vastaan kanteen kotipaikkansa perusteella toimivaltaisessa tuomioistuimessa, Retten i Helsingørissä (Tanska), ja vaativat vakuutusyhtiöltä 300 000 kruunun suuruiseksi arvioidun vahingon korvaamista. Vakuutusyhtiö vaati kanteen hylkäämistä sillä perusteella, että oikeuspaikan asiassa on määräydyttävä vakuutusehtojen mukaan ja että kanne olisi siten nostettava Alankomaissa.

B. Tähänastinen oikeuskäsittely

1. Retten i Helsingør antoi asiassa ensimmäisen oikeusasteen ratkaisun 19.5.2020. Se piti vakuutusyhtiön vaatimusta kanteen hylkäämisestä perusteltuna ja katsoi, että asia olisi pantava vireille alankomaalaisessa tuomioistuimessa.
2. Retten i Helsingørin näkemyksen mukaan oikeuspaikkakysymys on ratkaistava Bryssel I -asetuksen 3 jakson perusteella, jossa käsitellään toimivaltaa vakuutussopimuksia koskevissa asioissa.
3. Retten i Helsingørin ratkaisun perusteluissa todetaan muun muassa seuraavaa:

”Asetuksen 11 artiklan 1 kohdan b alakohtaan sisältyvän pääsäännön mukaisesti [valittajat] voivat periaatteessa nostaa kanteen [vastapuolta] vastaan kotipaikkansa mukaisessa tuomioistuimessa (Retten i Helsingørissä).

Kysymys kuuluu kuitenkin, onko osapuolten välinen oikeuspaikkasopimus pätevä ja onko kanne sen perusteella nostettava alankomaalaisessa tuomioistuimessa.

Bryssel I -sopimuksen 15 artiklan 5 kohdan eli asian kannalta keskeisimmän säännöksen mukaan asetuksen 3 jakson säännöksistä voidaan poiketa oikeuspaikkaa koskevalla sopimuksella, joka koskee vakuutusopimusta, joka koskee yhtä tai useampaa 16 artiklassa tarkoitettua riskiä.

Asetuksen 16 artiklassa luetellaan tarkoitettut riskit, ja niihin lukeutuvat 16 artiklan 5 kohdan mukaan ’sen estämättä, mitä 1–4 kohdassa säädetään, kaikki vakuutus- ja jälleenvakuutustoiminnan aloittamisesta ja harjoittamisesta (Solvenssi II) 25 päivänä marraskuuta 2009 annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivissä 2009/138/EY määritellyt ’suuret riskit’.

Solvenssi II -direktiivin 13 artikla sisältää useita määritelmiä, ja ’suurilla riskeillä’ tarkoitetaan sen mukaan muun muassa ’riskejä, jotka kuuluvat liitteessä I olevan A osan luokkiin 4, 5, 6, 7, 11 ja 12’ (ks. 13 artiklan 27 kohdan a alakohta).

Vakuutusluokka 6 sisältää direktiivin liitteen mukaan (vrt. rahoitusalan yrityksistä annetun lain [lov om finansiell virksomhed], jolla direktiivi on otettu osaksi kansallista lainsäädäntöä, liite 7) ’Vesialukset (meri-, järvi-, joki- ja kanava-alueet): Kaikki vahingot tai tappiot, jotka ovat aiheutuneet: joki- ja kanava-alueille, järvi-alueille, merialueille’.

Luontevan kielellisen tulkinnan mukaan asian kohteena olevaa purjevenettä, johon sekä englanninkielisessä ostosopimuksessa että englanninkielisessä vakuutusopimuksessa viitataan sanalla ’vessel’, voidaan pitää vakuutusluokkaan 6 kuuluvana aluksena.

Tätä taustaa vasten ja myös Finanstilsynetin (finanssivalvontaviranomainen, Tanska) vakuutusluokkaa 6 koskevan näkemyksen perusteella oikeus katsoo, että osapuolten välinen vakuutusopimus koskee ’suuria riskejä’. Tämän ei voida katsoa olevan ristiriidassa myöskään sen seikan kanssa, että asian kohteena oleva vakuutusopimus koskee purjevenettä, jonka ostohinta ja vakuutusarvo ovat 315 000 euroa.

Oikeus katsoo, ettei [valittajien] sen toissijaisesti esittämän, Bryssel I -asetuksen 16 artiklan tulkintaa koskevan näkemyksen tueksi ole riittäviä perusteita, että säännöstä kokonaisuudessaan olisi sovellettava ainoastaan kaupallisessa tarkoituksessa käytettäviin aluksiin.

Näin ollen oikeus pitää osapuolten tekemää oikeuspaikkasopimusta pätevänä, ja kanne on siten nostettava (toimivaltaisessa) alankomaalaisessa tuomioistuimessa.”

4. Valittajat valittivat ratkaisusta Østre Landsretiin ja vaativat ensisijaisesti asian määräämistä uudelleen käsiteltäväksi ja toissijaisesti asian perusteiden tutkittavaksi ottamista Østre Landsretissä, koska valittajien näkemyksen mukaan alukseen ei huvialuksena sovelleta Bryssel I -asetuksen 16 artiklan 5 kohtaa. Tämän vuoksi he pitävät Retten i Helsingøriä asiassa toimivaltaisena ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimena.
5. Østre Landsret on 12.11.2020 antamassaan välipäätöksessä todennut, että unionin tuomioistuinta on pyydetty ottamaan kantaa Bryssel I -asetuksen 16 artiklan 5 kohdan tulkintaan.

C. Oikeuspaikkaa ja oikeuspaikkasopimuksia koskevat Tanskan oikeussäännöt

1. Oikeuspaikkaa ja oikeuspaikkasopimuksia koskevat oikeussäännöt sisältyvät oikeudenkäymislain (retsplejelov) 22 lukuun. Asian kannalta merkitykselliset säännökset sisältyvät 244–247 §:ään, joiden sanamuoto kuuluu seuraavasti:

244 § Sellaisia kuluttajasopimuksia koskevissa asioissa, joita ei ole tehty henkilökohtaisesti elinkeinonharjoittajan kiinteässä toimipaikassa, kuluttaja voi nostaa kanteen elinkeinonharjoittajaa vastaan oman kotipaikkansa perusteella toimivaltaisessa tuomioistuimessa.

245 § Osapuolet voivat sopia, missä keskenään vertailukelpoisista tuomioistuimista kanne nostetaan.

2 mom. Kuluttajasopimuksia koskevissa asioissa etukäteen tehty sopimus oikeuspaikasta ei sido kuluttajaa. – –

246 § Sellaisia henkilöitä, yrityksiä, yhdistyksiä, yksityisiä organisaatioita ja muita yhteenliittymiä vastaan, joilla ei ole kotipaikkaan perustuvaa oikeuspaikkaa Tanskassa, voidaan nostaa kanne tanskalaisessa tuomioistuimessa, jos jotakin niistä voidaan 237 §:n, 238 §:n 2 momentin, 241–243 §:n tai 245 §:n perusteella pitää asiassa toimivaltaisena. Kuluttajasopimuksia koskevissa asioissa kuluttaja voi nostaa kanteen edellä ensimmäisessä momentissa mainittuja henkilöitä tai yhteenliittymiä vastaan kotipaikkansa perusteella toimivaltaisessa tuomioistuimessa, jos sopimuksen syntyä on edeltänyt erityisten tarjousten esittäminen tai mainostaminen Tanskassa ja kuluttaja on Tanskassa toteuttanut sopimuksen syntyä edellyttävät toimet. – –

247 § Jos asiaan sovelletaan kansainvälistä sopimusta, joka on otettu osaksi Tanskan lainsäädäntöä Brysselin yleissopimuksesta ym. annetulla lailla (lov om EF-domskonventionen m.v.) tai tiettyjen ulkomaisten oikeuden päätösten tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta ym. yksityis- ja kauppaoikeuden alalla annetulla lailla (lov om anerkendelse og fuldbyrdelse af visse udenlandske retsafgørelser m.v. på det civil- og handelsretlige område) taikka mainittuihin lakeihin perustuvilla asetuksilla, noudatetaan sitä, mitä sopimuksessa on oikeuspaikasta sovittu. Edellä sanottua ei kuitenkaan sovelleta asioihin, joissa kanne nostetaan edellä 246 §:ssä tarkoitettussa tuomioistuimessa ja joihin sovelletaan 10.5.1952 tehtyä avoimella merellä käytettäviin aluksiin kohdistuviin takavarikkoihin ja sitä vastaaviin turvaamistoimiin (saisie conservatoire) liittyvien säännösten yhtenäistämistä koskevaa kansainvälistä sopimusta. – –”

D. Unionin oikeussäännöt

1. Tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta siviili- ja kauppaoikeuden alalla 12. joulukuuta 2012 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1215/2012 eli Bryssel I -asetuksen johdanto-osan 18 ja 19 perustelukappaleen sanamuoto kuuluu seuraavasti:

”(18) Vakuutus-, kuluttaja- ja työsopimusten osalta heikompaa osapuolta olisi suojeltava tuomioistuimen toimivaltaa koskevilla säännöillä, jotka ovat hänen etujensa kannalta yleisiä sääntöjä suotuisimmat.

(19) Jollei tässä asetuksessa säädetyistä yksinomaista toimivaltaa koskevista perusteista muuta johdu, sopimuspuolten oikeutta sopia toimivaltaisesta tuomioistuimesta olisi kunnioitettava muissa sopimuksissa kuin vakuutus-, kuluttaja- ja työsopimuksissa, joissa sallitaan ainoastaan rajoitetumpi oikeus sopia tuomioistuimen toimivallasta.”

2. Bryssel I -asetuksen 3 jaksossa, joka koskee toimivaltaa vakuutusopimusta koskevissa asioissa, todetaan muun muassa seuraavaa:

10 artikla Vakuutusopimusta koskevissa asioissa tuomioistuimen toimivalta määräytyy tämän jakson säännösten mukaan, sanotun kuitenkaan rajoittamatta 6 artiklan ja 7 artiklan 5 alakohdan säännösten soveltamista.

11 artikla Kanne vakuutuksenantajaa vastaan, jonka kotipaikka on jäsenvaltiossa, voidaan nostaa:

- a) sen jäsenvaltion tuomioistuimissa, jossa hänellä on kotipaikka;
- b) muussa jäsenvaltiossa vakuutuksenottajan, vakuutetun tai edunsaajan nostamien kanteiden osalta sen paikkakunnan tuomioistuimissa, jossa kantajalla on kotipaikka; tai – –

15 artikla Tämän jakson säännöksistä voidaan poiketa ainoastaan sopimuksella,

- 1) joka tehdään riidan syntymisen jälkeen;
- 2) joka antaa vakuutuksenottajalle, vakuutetulle tai edunsaajalle mahdollisuuden nostaa kanne muissa kuin tässä jaksossa tarkoitetuissa tuomioistuimissa;
- 3) jonka tekevät vakuutuksenottaja ja vakuutuksenantaja, joista kummallakin on kotipaikka tai asuinpaikka sopimusta tehtäessä samassa jäsenvaltiossa, ja jossa annetaan tuon jäsenvaltion tuomioistuimille toimivalta myös sen tapauksen varalta, että vahinko sattuu ulkomailla, edellyttäen, että tällainen sopimus ei ole tuon jäsenvaltion lain vastainen;
- 4) joka tehdään sellaisen vakuutuksenottajan kanssa, jolla ei ole kotipaikkaa jäsenvaltiossa, paitsi jos vakuutus on pakollinen tai koskee jäsenvaltiossa olevaa kiinteää omaisuutta; tai
- 5) sopimus koskee jäsenvaltiossa olevaa kiinteää omaisuutta, tai sopimus koskee vakuutussopimusta, joka koskee yhtä tai useampaa 16 artiklassa tarkoitettua riskiä.

16 artikla Edellä 15 artiklan 5 kohdassa tarkoitettut riskit ovat seuraavat:

- 1) menetys tai vahinko, joka aiheutuu
 - a) avoimella merellä käytettäville aluksille, rannikon ulkopuolella tai avomerellä oleville rakenteille tai ilma-aluksille niiden käyttämisestä kaupalliseen tarkoitukseen,
 - b) kuljetettavalle tavaralle, ei kuitenkaan matkustajien matkatavaroille, kun kuljetus tapahtuu yksinomaan tai osaksi sellaisilla aluksilla tai ilma-aluksilla;
- 2) vastuu, ei kuitenkaan matkustajien henkilövahingoista tai heidän matkatavaroilleen aiheutuneesta vahingosta tai menetyksestä,
 - a) joka aiheutuu aluksien, rakenteiden tai ilma-alusten tämän artiklan 1 kohdan a alakohdan mukaisesta käyttämisestä tai operoinnista, jolleivät tuomioistuimen toimivaltaa koskevat sopimukset ole tällaisen riskin vakuuttamista koskevissa asioissa kiellettyjä ilma-aluksen rekisteröineen jäsenvaltion lain mukaan,
 - b) menetyksestä tai vahingosta, jonka tavara on tämän artiklan 1 kohdan b alakohdassa tarkoitettujen kuljetusten aikana aiheuttanut;

- 3) taloudellinen menetys, joka liittyy 1 kohdan a alakohdassa tarkoitettujen alusten, rakenteiden tai ilma-alusten käyttämiseen tai liikennöimiseen, erityisesti rahdin tai alusvuokran menetys;
 - 4) riski, joka liittyy johonkin 1–3 kohdassa mainittuun riskiin;
 - 5) sen estämättä, mitä 1–4 kohdassa säädetään, kaikki vakuutus- ja jälleenvakuutustoiminnan aloittamisesta ja harjoittamisesta (Solvenssi II) 25 päivänä marraskuuta 2009 annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivissä 2009/138/EY määritellyt 'suuret riskit'.”
3. Vakuutus- ja jälleenvakuutustoiminnan aloittamisesta ja harjoittamisesta 25. marraskuuta 2009 annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivissä 2009/138/EY eli Solvenssi II -direktiivissä todetaan muun muassa seuraavaa:

”2 artikla – –

1. Tätä direktiiviä sovelletaan jäsenvaltioon sijoittautuneisiin tai sijoittautumaan aikoviin henki- ja vahinkovakuutustoimintaa harjoittaviin ensivakuutusyrityksiin.

Sitä sovelletaan IV osaston säännöksiä lukuun ottamatta myös jälleenvakuutusyrityksiin, jotka ovat sijoittautuneet tai haluavat sijoittautua jonkin jäsenvaltion alueelle.

2. Tätä direktiiviä sovelletaan vahinkovakuutustoimintaan, joka kuuluu liitteessä I olevassa A osassa mainittuihin luokkiin. – –

13 artikla – –

Tässä direktiivissä tarkoitetaan: – –

27) ’suurilla riskeillä’

- a) riskejä, jotka kuuluvat liitteessä I olevan A osan luokkiin 4, 5, 6, 7, 11 ja 12;
- b) riskejä, jotka kuuluvat liitteessä I olevan A osan luokkiin 14 ja 15, kun vakuutuksenottaja on ammattimaisesti mukana teollisessa tai kaupallisessa toiminnassa tai jossakin vapaassa ammatissa, ja riskit liittyvät tällaiseen toimintaan;
- c) riskejä, jotka kuuluvat liitteessä I olevan A osan luokkiin 3, 8, 9, 10, 13 ja 16, sikäli kuin vakuutuksenottaja ylittää ainakin kaksi seuraavien arviointiperusteiden rajoista:
 - i) taseen loppusumma 6,2 miljoonaa euroa; ii) perustamissopimuksen 54 artiklan 3 kohdan g alakohdan nojalla

yhtiömuodoltaan tietynlaisten yhtiöiden tilinpäätöksistä 25 päivänä heinäkuuta 1978 annetun neljännen neuvoston direktiivin 78/660 [30] mukainen nettoliikevaihto 12,8 miljoonaa euroa; iii) työntekijöitä tilikauden aikana keskimäärin 250. – –

Liite I VAHINKOVAKUUTUSLUOKAT A. Riskien luokittelu vakuutusluokittain – –

6. Vesialukset (meri-, järvi-, joki- ja kanava-alukset)

Kaikki vahingot tai tappiot, jotka aiheutuvat

- joki- ja kanava-aluksille;
- järvialuksille;
- merialuksille.”

4. Yleissopimuksesta Tanskan kuningaskunnan, Irlannin sekä Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan liittymisestä tuomioistuimen toimivaltaa sekä tuomioiden täytäntöönpanoa yksityisoikeuden alalla koskevaan yleissopimukseen sekä sen tulkittamista Euroopan yhteisöjen tuomioistuimessa koskevaan pöytäkirjaan laaditussa P. Schlosserin selvityksessä (VL 1979, C 59, s. 71, 140 ja 141 kohta; ei saatavilla suomeksi; jäljempänä Schlosserin selvitys) kerrotaan yleissopimuksen 15 artiklan 5 kohdan synnystä ja muotoilusta seuraavaa:

”140. Yhdistyneen kuningaskunnan toive suurten riskien vakuutuksia koskevista erityisjärjestelyistä oli asiantuntijaryhmän kannalta kaikkein ongelmallisin asia. Maan toive perustui näkemykseen, jonka mukaan oikeuspaikan valintaa koskevien rajoitusten määrittämisen taustalla vakuutusosoikeuden alalla ollut ajatus sosiaalisesta suojelusta ei enää olisi perusteltu, jos vaikutusvaltaiset yritykset voisivat esiintyä myös vakuutusennottajina. Ongelman ydin oli sopivan rajausperusteen löytäminen. Abstrakti ja yleinen käyttöpääoman tai liikevaihdon suuruuteen tukeutuminen vaikutti jo toista vakuutusdirektiiviä koskevien neuvottelujen aikana mahdottomalta. Sen vuoksi kyseeseen saattoi tulla ainoastaan sellaisten objektiivisesti standardoitujen vakuutussoimusten laatiminen, joissa vakuutusennottajina olisi yleisesti pelkästään tahoja, jotka eivät tarvitse sosiaalista suojelua. Tästä näkökulmasta katsottuna yritysvakuutuksia ei voitu asettaa yleisesti etuoikeutettuun asemaan. – –

Kaikkia edellä mainittuja tekijöitä käsiteltäessä syntyi ratkaisu, joka on kirjattu 12 artiklan uuteen 5 kohtaan ja sen säännöstä syventävään 12 artiklan 1 kohdan a alakohtaan. Oikeuspaikasta tehdyt sopimukset ovat periaatteessa ensisijaisia muutoin kuin meri- ja ilmailuvakuutusten alalla. – –

Tulkintavaikeuksien ja -erojen välttämiseksi oli tarpeellista luetella vakuutus sopimukset, joihin oikeuspaikasta sopimisen mahdollisuus haluttiin ulottaa. Tässä yhteydessä ajatus pitäytymisestä 24. heinäkuuta 1973 annetun neuvoston ensimmäisen direktiivin (73/239/ETY) liitteessä olevassa vakuutuslajien luettelossa osoitettiin mahdottomaksi toteuttaa. Luettelo on jaoteltu valtiollisen vakuutushallinnon tarpeiden mukaisesti, eikä se vastaa yksityisoikeudellisessa intressivertailussa esiintyviä vaatimuksia. Sen vuoksi ainoa mahdollisuus oli laatia luettelo erillään yleissopimuksen tavoitteista. Luettelosta ja siihen sisällyttämättömistä vakuutuslajeista on syytä panna merkille seuraavat yksityiskohdat:

141. 12 a artiklan 1 kohdan a alakohta

Säännös ei koske vastuuvakuutuksia vaan ainoastaan alusten vakuutuksia. 'Avoimella merellä käytettävillä aluksilla' tarkoitetaan kaikkia merenkulkuun tarkoitettuja kulkuneuvoja. Niihin eivät sisälly ainoastaan alukset sanan perinteisessä merkityksessä vaan myös merenkulussa käytettävät ilmatyyny- ja kantosiipialukset, työntöalukset ja meriproomit. Säännös kattaa niin ikään uivan kaluston, joka ei voi liikkua eteenpäin omalla käyttövoimallaan, kuten vedessä liikkuvan öljynetsintä- ja kuljetuskaluston. Lisäksi kiinteästi merenpohjaan ankkuroidut tai ankkuroitavaksi tarkoitetut rakenteet sisältyvät säännöksen muotoiluun nimenomaisesti. Säännös koskee myös rakenteilla olevia aluksia, kuitenkin vain silloin, jos vahinko aiheutuu 'merellisen' riskin vuoksi eli esineen ollessa vedessä; kuivatelakalla tai telakkahallissa aiheutuneita vahinkoja ei siis oteta huomioon."

5. Oikeuspaikkasopimuksista 30 päivänä kesäkuuta 2005 tehdyn Haagin yleissopimuksen hyväksymisestä Euroopan unionin puolesta 4. joulukuuta 2014 annetun neuvoston päätöksen 2014/887/EU (jäljempänä neuvoston päätös 2014/887/EU) johdanto-osan 2, 4 ja 7 perustelukappaleessa todetaan muun muassa seuraavaa:

"(2) Kansainvälistä yksityisoikeutta käsittelevässä Haagin konferenssissa 30 päivänä kesäkuuta 2005 tehty yleissopimus oikeuspaikkasopimuksista, jäljempänä 'yleissopimus', edistää merkittävästi osapuolten tahdonautonomiamia kansainvälisissä liiketoimissa ja parantaa tällaisia liiketoimia koskevien oikeuden ratkaisujen ennakoitavuutta. Yleissopimuksella varmistetaan erityisesti osapuolten tarvitsema oikeusvarmuus siitä, että niiden oikeuspaikkasopimusta kunnioitetaan ja että sovitun tuomioistuimen antama tuomio voidaan tunnustaa ja panna täytäntöön kansainvälisissä asioissa. – –

(4) Yleissopimus vaikuttaa unionin johdettuun oikeuteen, joka koskee osapuolten valintaan perustuvaa toimivaltaa sekä tuomioiden tunnustamista ja täytäntöönpanoa, erityisesti neuvoston asetukseen (EY) N:o 44/2001, joka

korvataan 10 päivästä tammikuuta 2015 alkaen Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella (EU) N:o 1215/2012. --

(7) Unionin olisi yleissopimuksen hyväksymisen yhteydessä annettava lisäksi 21 artiklan mukaisesti selitys, jonka mukaan yleissopimuksen soveltamisalan ulkopuolelle rajataan yleisesti ottaen vakuutus sopimukset, lukuun ottamatta tiettyjä tarkoin määriteltyjä poikkeuksia. Selityksen tarkoituksena on säilyttää suojaavaa toimivaltaa koskevat säännöt, jotka ovat vakuutuksenottajan, vakuutetun tai edunsaajan käytettävissä vakuutukseen liittyvissä asioissa asetuksen (EY) N:o 44/2001 mukaisesti. Yleissopimuksen soveltamisalan ulkopuolelle olisi rajattava vain se, mikä on tarpeen vakuutus sopimusten heikompien osapuolten etujen suojaamiseksi. Näin ollen jälleenvakuutus sopimusten ja suuriin riskeihin liittyvien sopimusten ei olisi kuuluttava siihen. Unionin olisi samalla annettava yksipuolinen selitys, jossa se ilmoittaa, että se saattaa myöhemmässä vaiheessa yleissopimuksen soveltamisesta saatujen kokemusten pohjalta tarkastella uudelleen tarvetta pitää voimassa 21 artiklan mukainen selityksensä.”

6. Neuvoston päätöksen 2014/887/EU liitteessä I olevassa Euroopan unionin yksipuolisessa selityksessä, joka annetaan oikeuspaikkasopimuksista 30 päivänä kesäkuuta 2005 tehdyn Haagin yleissopimuksen, jäljempänä ’yleissopimus’, hyväksymisen yhteydessä sen 21 artiklan mukaisesti (jäljempänä yksipuolinen selitys) todetaan muun muassa seuraavaa:

”Tämän selityksen, jolla tietyn tyyppiset vakuutus sopimukset rajataan yleissopimuksen soveltamisalan ulkopuolelle, tarkoituksena on suojella tiettyjä vakuutuksenottajia, vakuutettuja ja edunsaajia, jotka ovat unionin sisäisessä lainsäädännössä erityisesti suojattuja.

1. Euroopan unioni antaa yleissopimuksen 21 artiklan mukaisesti selityksen, jonka mukaan se ei jäljempänä olevassa 2 kohdassa mainituin poikkeuksin sovelle yleissopimusta vakuutus sopimukseen.
2. Euroopan unioni soveltaa yleissopimusta vakuutus sopimukseen seuraavissa tapauksissa: --
 - d) oikeuspaikkasopimus koskee vakuutus sopimusta, joka koskee yhtä tai useampaa seuraavista suurina pidetyistä riskeistä:
 - i) menetys tai vahinko, joka aiheutuu seuraavien käyttämisestä kaupalliseen tarkoitukseen tai seuraaville kun niitä käytetään kaupalliseen tarkoitukseen:
 - a) merialukset, rannikon ulkopuolella tai aavalla merellä olevat rakenteet taikka joki-, kanava- ja järviolukset --”

E. Euroopan unionin tuomioistuimen oikeuskäytäntö

1. Unionin tuomioistuin on tuomiossa 27.2.2020, Balta v. Grifs (C-803/18, EU:C:2020:123), ottanut kantaa Bryssel I -asetuksen 15 artiklan 5 kohdan ja 16 artiklan 5 kohdan tulkintaan riita-asiassa, jonka kohteena oli vakuutuskorvauksen maksu Latviaan sijoittautuneen Balta-vakuutusyhtiön ja Liettuaan sijoittautuneen Grifs AG -turvapalveluyhtiön välisessä riidassa. Ennakkoratkaisupyyntöä asiassa pyytäneen tuomioistuimen mukaan pääasian kohteena oli Bryssel I -asetuksen 16 artiklan 5 kohdassa tarkoitettu ”suurten riskien” vakuutus. Unionin tuomioistuin viittasi tuomion 37 kohdassa siihen, että se on tuomiossa 13.7.2017, Assens Havn (C-368/16, EU:C:2017:546), muistuttanut, että vakuutusasioissa oikeuspaikkasopimukseen pätee tiukasti tavoite suojata taloudellisesti heikommassa asemassa olevaa henkilöä.
2. Unionin tuomioistuin vastasi mainitussa asiassa esitettyyn kysymykseen, että Bryssel I -asetuksen 15 artiklan 5 alakohtaa ja 16 artiklan 5 alakohtaa on tulkittava siten, että oikeuspaikkasopimukseen, joka sisältyy vakuutuksenottajan ja vakuutuksenantajan tekemään viimeksi mainitussa säännöksessä tarkoitettuja ”suuria riskejä” kattavaan vakuutussopimukseen, ei voida vedota sellaista kyseisellä vakuutussopimuksella vakuutettua henkilöä vastaan, joka ei ole vakuutusalan ammattilainen, joka ei ole hyväksynyt kyseistä oikeuspaikkasopimusta ja jonka kotipaikka on muussa jäsenvaltiossa kuin vakuutuksenottajalla ja vakuutuksenantajalla.

F. Valittajien näkemykset

1. Valittajat ovat esittäneet, että Bryssel I -asetuksen 16 artiklan 5 kohta koskee ”suuria riskejä” ainoastaan silloin, jos vahinko aiheutuu silloin, kun vakuutettua alusta käytetään kaupalliseen tarkoitukseen ja vahingon aiheutuminen liittyy kyseiseen toimintaan.
2. Valittajien käsityksen mukaan sellainen edellä mainitun säännöksen tulkinta, jonka mukaan ”suuret riskit” koskisivat mitä tahansa alusta sen koosta ja käyttötarkoituksesta riippumatta – esimerkiksi yksityisessä käytössä olevaa huvialusta –, on asetuksen johdanto-osan 18 ja 19 perustelukappaleen ja sopimussuhteen heikomman osapuolen suojelemisen tavoitteen vastainen.
3. Tätä näkemystä tukevat sisävesialusten teknisistä vaatimuksista, direktiivin 2009/100/EY muuttamisesta ja direktiivin 2006/87/EY kumoamisesta 14.9.2016 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2016/1629 3 artiklan a, b, c, f ja j alakohdan mukainen luokittelu sekä vastaavat alusten miehistöstä 17.1.2014 annetun lain nro 74 (lovbekendtgørelse nr. 74 om skibes besætning), 2 §:n 1–6 momenttiin sisältyvät, alustyyppien kansainvälisten määritelmien mukaiset määritelmät, jotka on muotoiltu seuraavasti:

”2 §

Tässä laissa tarkoitetaan

1. ’kauppa-aluksilla’: aluksia, jotka eivät ole kalastus- tai huvialuksia;
 2. ’matkustaja-aluksilla’: aluksia, jotka voivat kuljettaa useampaa kuin kahtatoista matkustajaa;
 3. ’rahtialuksilla’: kauppa-aluksia, jotka eivät ole matkustaja-aluksia;
 4. ’kalastusaluksilla’: aluksia, joiden kansallisuustunnukseen sisältyy ulkoinen tunnusnumero
 5. ’huvialuksilla’: aluksia, joita ei käytetä kaupalliseen tarkoitukseen. Tarvittaessa Søfartsstyrelsen (merenkulkuhallitus, Tanska) ratkaisee sen, voidaanko alusta pitää huvialuksena.
 6. ’merialuksilla’: aluksia, joilla liikennöidään satamien, jokien, järvien ja muiden vastaavien suojaisten vesialueiden ulkopuolella.”
4. Jos huvialukset sisältyisivät Bryssel I -asetuksen 16 artiklan 5 kohdassa tarkoitettuun vakuutusluokkaan 6, ne pitäisi nimenomaisesti mainita liitteessä olevassa, vakuutusluokkaa 6 koskevassa luettelossa. Liitteen I A kohtaan sisältyvän vakuutusluokan 6 kuvauksen luonteva lukemistapa on se, että vahingot, jotka ovat aiheutuneet joki-, kanava-, järvi- ja merialuksille, ovat ”Vesialukset (meri-, järvi-, joki- ja kanava-alukset)” -kohdan alakohta.
5. Neuvoston päätöksen 2014/887/EU johdanto-osan 4, 5 ja 7 perustelukappaleesta ilmenee, että selitys on annettu asetukseen 44/2001 (nykyinen Bryssel I -asetus) viitaten vakuutuksenottajaa suojaavien toimivaltaa koskevien sääntöjen noudattamisen varmistamiseksi. Yksipuolisen selityksen 1 artiklan 2 kohdan d alakohdasta voidaan päätellä, että suurilla riskeillä tarkoitetaan ainoastaan vahinkoja tai tappioita, jotka ovat aiheutuneet esimerkiksi silloin, kun aluksia on käytetty kaupallisessa tarkoituksessa.

G. Vastapuolen näkemykset

1. Vastapuoli kiistää Retten i Helsingørin toimivallan käsiteltävässä asiassa.
2. Vakuutus sopimuksesta ilmenee, että osapuolet tekivät vuonna 2013 muun muassa oikeuspaikkaa koskevan sopimuksen, ja siten kanteet vastapuolta vastaan on oikeuspaikkasopimuksen mukaan nostettava Alankomaissa (”a competent court in the Netherlands”), ks. sopimuksen kohta 1.7.6.
3. Yleisesti todetaan, että valittajat ovat kuluttajan asemastaan riippumatta tehneet vastapuolen kanssa sitovan vakuutus sopimuksen ja sitovan

oikeuspaikkasopimuksen, jonka perusteella oikeuspaikka on alankomaalainen tuomioistuin. Oikeuspaikkasopimus on pätevä Haagin yleissopimuksesta riippumatta.

4. Bryssel I -asetuksen 11 artiklan 1 kohdan b alakohdan mukaan vastapuolta vastaan voidaan periaatteessa nostaa kanne valittajan kotipaikan perusteella toimivaltaisessa tuomioistuimessa, joka on Retten i Helsingør.
5. Asetuksen 15 artiklan nojalla osapuolet voivat kuitenkin vakuutussopimuksella poiketa edellä mainitusta periaatteesta. Poikkeaminen voi tapahtua oikeuspaikkasopimuksella (vrt. asetuksen 15 artiklan 5 kohta), jos vakuutussopimusta koskee yhtä tai useampaa 16 artiklassa tarkoitettua riskiä.
6. ”Suuret riskit” määritellään Solvenssi II -direktiivin 13 kohdan 27 alakohdassa, ja direktiivin säännöksiä on viimeksi otettu osaksi Tanskan kansallista lainsäädäntöä rahoitusalan yrityksistä annetun lain muuttamisesta 28.3.2015 annetulla lailla nro 308 (lov nr. 308 om ændring af lov om finansiel virksomhed).
7. Direktiivin 13 artiklan 27 kohdan a alakohdan perusteella muun muassa direktiivin liitteessä I olevan A osan vakuutusluokkaan 6 kuuluvat riskit ovat ”suuria riskejä”. Vakuutusluokkien luettelo sisältyy myös rahoitusalan yrityksistä 11.9.2020 annetun lain nro 1447 (lov nr. 1447 af 11. september 2020 om finansiel virksomhed) liitteeseen 7. Siitä ilmenee muun muassa seuraavaa:

”Vakuutustoiminta – vahingot

Riskien luokittelu vakuutusluokittain. – –

6. Vesialukset (meri-, järvi-, joki- ja kanava-alukset): Kaikki vahingot tai tappiot, jotka ovat aiheutuneet joki- ja kanava-aluksille, järivialuksille tai merialuksille. – –”

8. Mainittu vakuutusluokka koskee siis vesialusten vakuutuksia eli kaikkia vahinkoja tai tappioita, jotka ovat aiheutuneet joki-, kanava, meri- ja järivialuksille.
9. Lisäksi viitataan Finanstilsynetin 30.6.2016 lähettämään sähköpostiviestiin, jossa todetaan muun muassa seuraavaa:

”Solvenssi II -direktiivin liitteessä I oleva vakuutusluokka 6 on otettu osaksi Tanskan kansallista lainsäädäntöä rahoitusyrityksiä koskevan lain liitteen 7 kohdalla 6.

Vakuutusluokassa 6 on kyse kaskovakuutuksesta, joka kattaa vesillä käytettävien alusten kaupallisen ja yksityisen käytön.

- Se on vakuutus vakuutuksen kohteelle (tässä aluksille, veneille ja muille vesikulkuneuvoille) aiheutuneita vahinkoja vastaan, ja se kattaa tavallisesti myös vakuutuksen kohteen menettämisen esimerkiksi varkauden seurauksena.”
10. Edellä sanotun perusteella esitetään, että käsiteltävän asian kohteena olevan kaltainen vakuutus sisältyy Bryssel I -asetuksen 16 artiklan mukaiseen ”suurten riskien” määritelmään ja että 15 artiklan 1 kohdan 5 alakohdan (vrt. 16 artiklan 1 kohdan 5 alakohta) perusteella oikeuspaikkaa koskevia sopimuksia voidaan tehdä.
 11. Vastapuoli kiistää sen, että unionin (ja myöhemmin Tanskan) ilmoitus olla soveltamatta Haagin yleissopimusta vakuutus sopimukseen kaupallista toimintaa lukuun ottamatta, tekisi oikeuspaikkasopimuksista pätemättömiä. Näin ollen esitetään, että käsiteltävänä olevaan asiaan on sovellettava Bryssel I -asetusta, eikä kyseinen unionin ilmoitus ole asian kannalta merkityksellinen.
 12. Unionin ilmoitus merkitsee ainoastaan sitä, ettei Haagin yleissopimusta enää sovelleta unionissa mainittuihin tilanteisiin tietyissä erityisissä olosuhteissa. Näissä tilanteissa sovelletaan unionin omia oikeussääntöjä.
 13. Unionin ilmoitus on ymmärrettävä siten, ettei Haagin yleissopimus anna yksityisille vakuutuksenottajille unionin oikeuden mukaista riittävää suojaa. Yksityiset vakuutuksenottajat voivatkin turvautua unionin omiin oikeussääntöihin, kuten Bryssel I -asetukseen.
 14. Neuvoston päätöksen 2014/887/EU johdanto-osan 7 perustelukappaleen perusteella Haagin yleissopimusta ei sovelleta kahden osapuolen välisiin vakuutusasioihin, jos vähintään jompikumpi on muu kuin elinkeinonharjoittaja ja molempiin sovelletaan unionin oikeutta. Tällöin sovelletaan Bryssel I -asetusta.

H. Østre Landsretin huomautukset

1. Østre Landsret on Bryssel I -asetuksen 16 artiklan 1 kohdan a alakohta ja 5 kohdan sanamuodon perusteella luettuna yhdessä sen kanssa, mitä Solvenssi II -direktiivin liitteessä I olevassa A osassa todetaan suurista riskeistä vahinkovakuutusluokan 6 yhteydessä, sekä vakuutusasioissa tehtäviä oikeuspaikkasopimuksia koskevien säännösten tavoitteiden valossa epä tietoinen siitä, onko Bryssel I -asetuksen 16 artiklan 5 kohtaa sovellettava muussa kuin kaupallisessa tarkoituksessa käytettävien huvialusten vakuutuksiin.
2. Koska tämän kysymyksen selventämistä voidaan pitää käsiteltävän asian ratkaisun kannalta merkityksellisenä ja koska epäselvyys koskee unionin oikeussääntöjen tulkintaa, Østre Landsret katsoo aiheelliseksi keskeyttää

asian käsittelyn ja esittää unionin tuomioistuimelle ennakkoratkaisukysymyksen.

VÄLIPÄÄTÖS

Østre Landsret pyytää unionin tuomioistuinta vastaamaan seuraavaan ennakkoratkaisukysymykseen:

Onko Bryssel I -asetuksen 15 artiklan 5 kohtaa luettuna yhdessä 16 artiklan 5 kohdan kanssa tulkittava siten, että muussa kuin kaupallisessa tarkoituksessa käytettävien huvialusten vakuutuksiin sovelletaan 16 artiklan 5 kohtaan sisältyvää poikkeusta, ja onko 11 artiklan perussäännöstä poikkeavan oikeuspaikkasopimuksen sisältävä vakuutus sopimus täten pätevä asetuksen 15 artiklan 5 kohdan nojalla?